

Для забезпечення прозорості у сфері державної допомоги Україна та ЄС щорічно інформують на взаємній основі про загальний обсяг, види та галузевий розподіл державної допомоги, яка може вплинути на торгівлю між Сторонами. Завдяки оприлюдненню такої інформації європейські та українські суб'єкти господарювання можуть отримати інформацію про державну допомогу, що надається в Україні, зокрема і про випадки незаконної державної допомоги чи її неналежного використання, а відтак оскаржувати такі факти відповідно до законодавства, або з реалізації яких програм державної допомоги вони самі можуть отримати ресурси для розвитку свого бізнесу.

На сьогодні в Україні триває активний процес модернізації інституту державної підтримки, що передбачає не тільки внесення змін та доповнень до законодавства України у цій сфері, але й вироблення нових механізмів визначення критеріїв відбору суб'єктів господарювання, яким має надаватися така підтримка.

Список використаної літератури:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27.06.2014 № 984_011 // Відомості Верховної Ради України. – 2014 р.
2. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України від 01.07.2014 № 1555-VII – // Відомості Верховної Ради України. – 2014 р., № 34.
3. Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення їх у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»: Проект Закону України від 23.03.2018 № 8191.

Ключові слова: державна допомога, суб'єкт господарювання, моніторинг та контроль, конкуренція.

Ключевые слова: государственная помощь, субъект хозяйствования, мониторинг и контроль, конкуренция.

Key words: state aid, business entity, monitoring and control, competition.

БІЛИЙ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу

ЩОДО ФОРМ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА БЕЗПЕКУ ПРОДУКЦІЇ

Якщо безпечність продукції проявляється через певні стандарти щодо дотримання безпеки то юридична відповідальність у разі недотримання вимог до забезпечення безпеки продукції застосовується до

суб'єктів господарювання відповідальних та проявляється у господарсько-праві через перелік правових інструментів.

Відмітимо що розробкою форм господарсько-правової відповідальності займалися такі вчені як О.М. Вінник, А.П. Віхрова, А.Д. Болотова, Д.Х. Липницький, Л.А. Ольховик, А.Д. Ременяк та інші. Проте з точки зору безпеки продукції це питання залишається не дослідженим та потребує ґрунтовного визначення.

Через те що поняття «форма» є загальновідомим та широко вживаним у правовій науці то лише нагадаємо що під ним заведено розуміти зовнішнє відображення предметів і явищ на основі їх взаємодії з іншими предметами матеріального світу, без зміни їх властивостей. При цьому форма господарсько-правової відповідальності визначається конкретною нормативно встановленою мірою (видом економічних та правових наслідків для правопорушника), тим самим постає критерієм об'єднання однорідних господарських санкцій [1, с. 113].

Своєю чергою, відшкодування збитків та штрафні санкції дійсно можна розглядати як форму господарсько-правової відповідальності, тобто її зовнішнє вираження. При цьому варто звернути увагу на те, що зазначені форми відповідальності є також формами санкцій, до яких також належать оперативно-господарські санкції. Слід також зауважити, що господарсько-правова відповідальність реалізується також і в інших, окремих від наведених вище, формах, а саме: у формі адміністративно-господарських санкцій (ст. 238-250 ГК України), конфіскації (ст. 208 ГК України) тощо.

У зв'язку з цим на нашу думку формами господарсько-правової відповідальності за безпеку продукції є: відшкодування збитків, штрафні санкції, адміністративно-господарські санкції.

Пропонуємо детальніше зупинитись на кожному з наведених елементів.

Наголосимо що Господарський кодекс України (ГК) не містить поняття «відшкодування збитків», але вказує на його склад. Так, згідно з ГК до збитків відносяться: витрати, зроблені управненою стороною, втрата або пошкодження її майна, а також неoderжані нею доходи, які управнена сторона одержала б у разі належного виконання зобов'язання або додержання правил здійснення господарської діяльності другою стороною [2].

Також зазначимо що при цьому учасник господарських відносин, який вчинив господарське правопорушення, зобов'язаний вжити необхідних заходів щодо запобігання збиткам у господарській сфері інших учасників господарських відносин або щодо зменшення їх розміру, а у разі якщо збитків завдано іншим суб'єктам, – зобов'язаний відшкодувати на вимогу цих суб'єктів збитки у добровільному порядку в повному обсязі, якщо законом або договором сторін не передбачено відшкодування збитків в іншому обсязі (ст. 226 ГК України). Згідно з ч. 1 ст. 22 ЦК України особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування. Відповідно до ст. 22 Цивільного кодексу України збитки можна поділити на 2 групи: реаль-

ні збитки (втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також втрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права) та упущена вигода (доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушено).

Збитки відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірі (ч. 3 ст. 22 ЦК України). А відповідно до ст. 611 ЦК України, у разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом, зокрема відшкодування збитків. Боржник, який порушив зобов'язання, має відшкодувати кредиторowi завдані цим збитки (ч. 1 ст. 623 ЦК України).

У ст. 217 ГК України, всі господарські санкції визначаються як правові засоби відповідальності у сфері господарювання, а відшкодування збитків, штрафні та оперативно-господарські санкції – як види господарсько-правових санкцій. В правозастосовній практиці господарських судів відшкодування збитків, штрафні та оперативно-господарські санкції визнаються як мірою господарсько-правової відповідальності, так і її видами, а також видами господарсько-правових санкцій [3, с. 43]. У правовій доктрині останні також називаються формами господарсько-правової відповідальності, поряд із конфіскацією, планово-госпрозрахунковими санкціями, господарсько-організаційними санкціями та видами господарсько-правової відповідальності.

Штрафні санкції тягнуть за собою сплату грошової суми у вигляді неустойки (штрафу або пені). Тут маємо відмітити, що чинні ЦК України і ГК України містять низку норм стосовно поняття і предмета неустойки, які були нетрадиційними для радянського та пострадянського законодавства.

Згідно з таким критерієм як джерело, що регулює порядок їх встановлення і застосування штрафні санкції можуть бути врегульовані як у законі, так і за згодою сторін у договорі, тому мають певним чином змішаний характер (ч.1-4 ст. 231 ГК України). За підставою специфіки втілення в них державного примусу підкреслимо що у випадку штрафних санкцій державний примус реалізується з боку держави, адже такі господарсько-правові санкції застосовуються (у випадку відмови задоволення вимоги потерпілої сторони в добровільному порядку) за допомогою звернення до компетентних органів юрисдикції. характер наслідків, що викликають господарсько-правові санкції. Серед майнових господарсько-правових санкцій слід виділити штрафні санкції, адже їх застосування прямо впливає на майнову сферу правопорушника (боржника) шляхом примушення його до здійснення певних грошових виплат у тій чи іншій формі. Наостанок за специфікою застосування штрафні санкції є як основними так і додатковими.

Можна стверджувати, що штрафні санкції є засобом захисту споживчого ринку, який мають право застосовувати самі суб'єкти господарської діяльності за невиконання своїми контрагентами умов договорів

щодо постачання (вироблення, продажу) якісної та безпечної продукції, продукції яка відповідає вимогам нормативних документів.

Варто зауважити, що поняття «адміністративно-господарські санкції» вперше введено в науковий обіг зовсім нещодавно і є засобом захисту прав споживачів і споживчого ринку в цілому, зокрема, і від небезпечної продукції. Враховуючи одну з найважливіших ознак господарсько-правових санкцій, а саме застосування їх за ініціативою управленої сторони, вважаємо адміністративно-господарські санкції правовою категорією дещо відмінною від загального поняття господарсько-правових санкцій. Думається, що адміністративно-господарські санкції за своєю сутністю є заходами господарсько-правової відповідальності. У Господарському кодексі України, що наразі є основним нормативно-правовим актом, що дає визначення адміністративно-господарських санкцій і визначає порядок їх застосування, законодавець наводить одинадцять видів адміністративно-господарських санкцій, дев'ять із яких урегульовані нормами кодексу. Серед них: вилучення доходів (прибутку); адміністративно-господарський штраф; стягнення зборів (обов'язкових платежів); застосування антидемпінгових заходів; припинення експортно-імпорتنих операцій; застосування індивідуального режиму ліцензування; призупинення дії ліцензії (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання певних видів господарської діяльності; анулювання ліцензії (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання певних видів господарської діяльності; обмеження або призупинення діяльності суб'єкта господарювання; скасування державної реєстрації і ліквідація суб'єкта господарювання.

Підсумовуючи вищезазначене, підкреслимо що господарсько-правова відповідальність суб'єктів господарювання за безпеку продукції проявляється через такі форми як відшкодування збитків, штрафні санкції та адміністративно-господарські санкції.

Список використаної літератури:

1. Заярний О. Господарсько-правова відповідальність в механізмі правового регулювання господарських відносин / О. Заярний // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2011. – Вип. 86. – С. 110-114.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України – 2003. – № 18. – Ст. 144.
3. Гапало С. Ю. Санкції в господарському праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / С. Ю. Гапало ; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – Київ, 2011. – 257 с.

Ключові слова: юридична відповідальність, форми відповідальності, господарсько-правова відповідальність, господарсько-правова санкція, безпека продукції.

Ключевые слова: юридическая ответственность, формы ответственности, хозяйственно-правовая ответственность, хозяйственно-правовая санкция, безопасность продукции.

Key words: legal responsibility, forms of responsibility, economic and legal responsibility, economic and legal sanction, product safety.